

Ministry of Education and Science of Ukraine  
Sumy State University (Ukraine)  
The College of New Jersey (USA)  
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)  
European Danube Academy (Germany)  
University of Kragujevac (Serbia)



Proceedings

# **STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024

Sumy State University, Ukraine



Sumy 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine  
Sumy State University (Ukraine)  
The College of New Jersey (USA)  
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)  
European Danube Academy (Germany)  
University of Kragujevac (Serbia)**

**Proceedings**

**STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND  
FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024  
Sumy State University, Ukraine

**Sumy 2024**

UDC: 81'25'42:316.7(063)(0.034)

**S88 Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times:** collection of scientific paper of the I International Scientific and Practical Conference (1 June 2024) / responsible editor Nabok M., responsible designer Sadivnycha M. Sumy: Sumy State University, 2024. 351 p.

The collection includes scientific materials devoted to current problems in the field of distance teaching and learning in the era of digital technologies, in particular in language pedagogy, media innovations, modern translation, ethnolinguistics, stylistics, methods and methodologies of modern linguistic and literary disciplines. The composition of the collection is scientific research on the preservation of national identity and cultural heritage, intercultural communications, psychological theory and practice, sociological research.

For teachers of higher education institutions, graduate students, students, teachers of secondary schools, gymnasiums, lyceums and colleges, all those interested in socio-humanitarian issues.

The materials are printed in the author's editorial

Sumy State University, 2024

мовчазних і втомлених, агресивних і всюдисущих.

Тексти хоррор-дискурсу репрезентують своєрідний спосіб збереження історичної пам'яті про репресивну політику імперій; демонструють уже опрацьований і пережитий травматичний досвід. Час і місце створення текстів впливають на референцію і омовлення джерела страху, хоча сенс універсальний – він виражає антиколоніальну, антитоталітарну та контрідіологічну тенденцію у світосприйнятті українців.

### **Список використаних джерел:**

Туренко, О. (2006). Страх. Спроба філософського усвідомлення феномена. Київ: Парапан.

Fanon, F. (2004). On National Culture. Mutual Foundations for National Culture and Liberation Struggles. In: F. Fanon. The Wretched of the Earth. New York: Grove Press.

Greimas, A., Fónanille, J. (1993). The Semiotics of Passions: From States of Affairs to States of Feeling. University of Minnesota Press,

Hay, S. A. (2011). History of the Modern British Ghost Story. Palgrave Macmillan.

Whitlock, G. (2015). Testimonial Transactions. Oxford University Press.

### **Бойко О.П.**

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8484-6625>

доктор філософських наук

професор кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету

м. Суми, Україна

## **МЕМОРІАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВШАНУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ СУСПІЛЬСТВА**

Те, що суспільство сьогодні знаходиться в процесі повсякчасних змін, не викликає ніяких сумнівів, а тому зрозуміло і з'являються нові реалії та атрибути,

які вимагають їх осмислення та усвідомлення. В Україні становлення і розвиток громадянського суспільства зумовлює зростання самосвідомості особистості, розширення сфери її соціально значимих ініціатив, адже розвинене громадянське суспільство передбачає досягнення високого рівня самореалізації особистості, реально дієвого механізму захисту прав людини, її вільного самовизначення, а також захист демократичних прав і свобод. Тому, вкрай важливо, здійснити історико-філософський аналіз основних понять, які є основою для формування сучасних наративів в українському суспільстві. Розуміючи те, що наративи є м'якою силою («soft power»), але, водночас, впливають на формування суспільної думки, на формування самосвідомості українців, а отже на становлення української нації, потрібно не допускати маніпуляції масовою свідомістю та підмін понять.

Проблема меморіалізації пам'яті є однією з найважливіших у культурно-мистецькій практиці та становить коло наукових інтересів фахівців різних галузей. Тому, в рамках реалізації проєкту № 2020.01/0372 «Діджитальна архівація пам'ятників як об'єктів публічної меморіалізації задля збереження культурної спадщини України» НФДУ, одним з головних понять для розуміння та дослідження проблеми є поняття «меморалізація». Усвідомлення меморалізації як феномену та, одночасно, як процесу дозволяє зберігати та презентувати культурні цінності нації та пам'яті, а отже здійснювати на їх основі формування суспільної свідомості.

Досліджуючи дану проблематику, нам насамперед потрібно чітко з'ясувати значення поняття «меморіалізація». Цікавою є позиція экс-директорки зі стратегії Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр» Яни Барінової яка наголошує, що меморіалізація є, так званим «глибоким бурінням». Тобто, це робота з громадською думкою, робота з нащадками тих, кого вбили, робота з профільними музеями.

Також цікава думка директорки Ківерцівського краєзнавчого музею О. Суцук (Суцук, 2023), яка вважає, що меморіалізація є певним комплексом заходів, процесом, який уособлює декілька складових: дослідження,

встановлення та спорудження пам'ятного знаку, освітній процес, практику вшанування та інформування, догляд. У цьому сенсі меморіалізація є подібною до комеморації – створенні спільних спогадів через вироблення ритуалів увічнення (вшанування, святкування тощо) певних осіб і подій, конструювання «місць пам'яті». Але якщо до комеморації відносять різноманітні артефакти, ідеї, тексти, то предметом меморіалізації є виключно діяльність у сфері збереження пам'яті.

У контексті вище зазначеного дослідження увага приділяється диференціації меморіалізації на локальному, національному та глобальному рівнях. Пам'ятники як об'єкти меморіалізації аналізуються з точки зору нарративу, які характеризуються національною виключністю чи вбудовуються в загальнолюдський нарратив меморіалізації трагедій. Дебати про «національну пам'ять» завжди привертають увагу в засобах масової інформації, оскільки оперують поняттями геноциду, етнічних чисток, віктимізації й відповідальності. Більше того, меморіалізація в сучасному світі балансує між травматичною пам'яттю й комерційними медіа. Так, комерціалізація пам'ятників з метою приваблення туристів, є зразком комерціалізації та проявів масової культури.

У контексті нашого дослідження розглядаємо меморіалізацію як механізм формування суспільної свідомості, процес збереження пам'яті про певну історичну подію або про певних історичних особистостей. Зокрема, означений процес може здійснюватися за допомогою використання наступних джерел інформації, а саме: книжок та фільмів про подію чи героїв, публікацій, теле і радіоефірів, творів живопису та скульптурних пам'ятників, монументів та архітектурних ансамблів тощо. У свою чергу, зазначені джерела виступають для менеджера соціокультурної діяльності інструментами, за допомогою яких вони реалізують одне із окреслених вище професійних завдань – збереження культурних цінностей нації та пам'яті про них.

Зауважимо, що меморіалізація включає в себе процеси створення нових місць пам'яті, що передбачає вшанування загиблих. Так, серед них можна назвати: появу одиноких могил, секторів військових поховань, меморіальних

кладовищ, спорудження пам'ятників, пам'ятних знаків.

Виділяють три рівні меморіалізації:

Місця пам'яті – це не лише матеріальні пам'ятки, що нагадують про певні історичні події. Кожне місце пам'яті виконує функцію консолідації українського народу довкола героїчних або трагічних сторінок історії України. Такі місця можуть мати локальне або загальнонаціональне значення.

Отже, місця пам'яті – це матеріальні маркери української ідентичності, що покликані виконувати функцію консолідації Українського народу довкола важливих подій та постатей вітчизняної історії. Так, наприклад, Український інститут національної пам'яті пропонує трирівневу модель функціонування місць пам'яті:

- український національний пантеон;
- національний військовий меморіальний комплекс;
- сектори військових поховань, окремі могили, пам'ятники та пам'ятні знаки.

У контексті пам'ятників та монументального мистецтва термін «меморіалізація» вказує на процес створення або встановлення пам'ятників, монументів чи інших меморіальних споруд для вшанування конкретних подій, осіб або ідей. Це може включати створення пам'ятників для відзначення історичних подій, пам'яті загиблих військових, видатних особистостей чи інших значущих аспектів культури та історії.

Меморіалізація має важливе культурне і історичне значення, оскільки вона допомагає утримувати історію та спадщину певного народу чи спільноти. Ці пам'ятники можуть виступати не лише як символи вшанування, але і як спосіб передачі певних значень та ідей майбутнім поколінням через культуру і архітектуру.

Прикладами меморіалізації можуть бути пам'ятники на майданах міст, меморіальні парки, стелі або будь-які інші монументальні твори, створені для відзначення історичних подій або вшанування певних осіб.

Соціокультурна ідентичність кожного конкретного суспільства

демонструє багатогранний спектр культурних досягнень народу, які протягом певного періоду часу зазнали історичні трансформації і на виході сформували унікальний тип соціокультури, властивий саме цьому народу. Сукупність цих цінностей формує загальний фундамент для всіх членів суспільства, але водночас вона є неповторною для кожного окремого індивіда. На її основі формуються соціокультурні цінності суспільства, які впливають на індивідуальну ціннісну систему кожної особи.

### **Список використаних джерел:**

Суцук О. Що потрібно знати про Голокост, місця пам'яті та меморіалізацію. <https://history.rayon.in.ua/news/340406-shcho-potribno-znati-pro-golokost-mistsia-pamiati-ta-memorializatsiiu>

Український

інститут

пам'яті.

<https://uinp.gov.ua/memorializaciya#:~:text=%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D0%BE%D0%BC%20%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%86%D1%8C%20%D0%BF%D0%B0%D0%BC,%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%B4%D1%96%D0%B9%20%D0%BC%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%20%D0%BC%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%94%D1%8E>